

Nr 226.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående dels utredning om utbildning i praktisk psykologi, dels ock översyn av föreliggande utredningsmaterial beträffande den framtida ungdomsvården m. m.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lindblom m. fl.* (I: 335) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 478) har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla dels att inom ecklesiastikdepartementet en utredning om utbildningen i praktisk psykologi snarast kommer till stånd, dels ock att en skyndsam översyn och i de fall så behövs ytterligare komplettering av det utredningsmaterial, som nu föreligger beträffande den framtida ungdomsvården, måtte verkställas samt att förslag i ämnet måtte framläggas för 1953 års riksdag.

I den mån redogörelse i det följande icke lämnas för de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionen II: 478.

Riksdagen begärde i särskilda skrivelser till Kungl. Maj:t (1937: 387, 1939: 382 och 1942: 327), att vissa utredningar rörande ungdomsvården och vad därmed stode i samband måtte komma till stånd.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 9 juni 1939, den 12 december 1941 och den 19 juni 1942 tillkallades särskilda sakkunningar (*ungdomsvårdskommittén* för att *dels* verkställa utredning rörande åtgärder för bekämpande av ungdomsbrottsligheten och till utredning jämväl upptaga frågan om de missförhållanden, som förefunnos inom det offentliga nöjeslivet, och om botemedlen däremot, *dels ock* utreda frågan om åtgärder för förbättrad ungdomsvård i enlighet med vad riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 juni 1942, nr 327, hemställt.

Ungdomsvårdskommittén har avgivit sju olika betänkanden, nämligen om den psykiska barna- och ungdomsvården (SOU 1944: 30), om ungdomens föreningsliv (SOU 1944: 31), om ungdomens nöjesliv (SOU 1945: 22), om ungdomens fritidssysselsättning (SOU 1947: 12), om åtgärder till stöd åt utvecklingshämmad ungdom (SOU 1947: 17), om ungdomen och arbetet (SOU 1948: 21) samt på hösten 1951 ett slutbetänkande: Ungdomen möter samhället (SOU 1951: 41).

En del frågor, som stå i visst samband med de spörsmål, ungdomsvårdskommittén behandlat, ha berörts i de betänkanden, som avgivits dels av kommittén för utredning för hem och familjfrågor (SOU 1947: 46), dels ock av lantungdomskommittén (SOU 1951: 41).

I motionerna I: 335 och II: 478 har anförts bland annat följande.

Även om de svenska statsmakterna under 1940-talet engagerats av en mängd både kostnadskrävande och arbetskrävande uppgifter, måste man beklaga att så liten uppmärksamhet ägnats åt resultatet av dessa utredningar, som tillkommit på riksdagens begäran. I varje fall måste det anses vara i högsta grad önskvärt att dessa frågor nu, när ett samlat utredningsmaterial föreligger, bliva föremål för en fortsatt omprövning i en positiv och reformvänlig anda. Förutom att ungdomsproblemen i dagens läge ha en ännu större aktualitet än när riksdagen hemställde om berörda utredningar, finnes det ett starkt skäl att icke skjuta dessa frågor på framtiden. Beträffande en del åtgärder torde det nämligen vara nödvändigt att genom försöksverksamhet i mindre skala utvärdera de lämpligaste verksamhetsformerna. Detta bör ske medan vi ännu ha att göra med de relativt små årgångarna av ungdom från 1930-talet. När de större årskullarna från 1940-talets början och mitt mot slutet av femtiotalet och början av sextiotalet träda ut i livet, bör samhället vara bättre rustat än nu för att hjälpa dem och inpassa dem i en utvecklingsbefrämjande gemenskap. 1965 beräknas antalet ungdomar i åldern 15—25 år vara 1 064 000 eller drygt 26 % mer än i mitten av femtiotalet. Det synes oss därför vara i högsta grad angeläget, att sådana förslag till förbättrad ungdomsvård, som ej på annat sätt förverkligats och som ej äro alltför kostnadskrävande, snarast möjligt bliva föremål för statsmakternas prövning.

Av de i utredningarna framlagda förslagen ha motionärerna omnämnt följande, som syns dem särskilt angelägna:

- 1) Utredning om utbildning i praktisk psykologi.
- 2) Stöd åt ungdomsorganisationer för anställande av instruktörer och lokala ledare samt till instruktionskurser.
- 3) Stöd i form av försöksverksamhet åt ungdomsorganisationer och ungdomsnämnder för anställande av kvinnliga konsulenter för ordnandet av kursdagar i hemmen och studiecirkel för den kvinnliga landsbygdsungdomen.
- 4) Ökat stöd till verksamheten vid fritidsgårdar, hemgårdar, ungdomsgårdar och studiehem i tätorterna.
- 5) Översyn av gällande bestämmelser rörande bidrag och lån för uppförande av nya eller upprustning av äldre samlingslokaler samt generösare tillståndsgivning för dylika arbetens igångsättande.

Avslutningsvis ha motionärerna framhållit följande.

De flesta former av ungdomsvård kunna inte bedrivas i tillräcklig omfattning och i önskvärda former utan ett starkt stöd av frivilligt arbetande krafter. Vad som på detta område har utträttats och alltjämt utträttas av de riktrotar inom religiösa och profana organisationer, som tack vare sin idealitet offrat fritid, kraft och medel för att samla ungdomen omkring positiva uppgifter, det kan ej uppskattas i pengar. Utan de svenska folkrörelsernas insats från 1800-talets senare hälft och fram till våra dagar skulle det svenska samhällets omvandling icke kunnat ske under så lyckosamma betingelser som fallet nu varit. Att vi under de närmaste tio åren möta växande ungdomsskaror är säkert. Om frivilliga krafter kunna mobiliseras i en omfattning som motsvarar behovet är däremot osäkert. Delvis tära vi på ett ideellt grundkapital från folkrörelsernas genombrottsår. Därtill kommer att det blir alltmera ont om arbetskraft, allt svårare och

allt dyrare att bedriva en av frivilliga krafter helt bekostad verksamhet. Även detta talar för att statsmakterna utan dröjsmål böra medverka till att de ideella och materiella resurser, som vårt samhälle förfogar över, inriktas på ett arbete till gagn för svensk ungdom.

Utskottet. Beträffande det i motionerna I: 335 och II: 478 gjorda yrkandet om tillsättandet av en utredning angående utbildning i praktisk psykologi får utskottet framhålla, att utskottet under hand inhämtat att denna fråga för närvarande är föremål för övervägande inom ecklesiastikdepartementet. Vid sådant förhållande saknas enligt utskottets mening anledning för riksdagen att i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t göra framställning i ämnet.

Med anledning av vad i övrigt i motionerna anförts vill utskottet — under erinran om att de av ungdomsvårdskommittén verkställda utredningarna tillkommit på initiativ av riksdagen — understryka att de i motionerna avhandlade spörsmålen hava en betydande räckvidd och omfatta mycket svårlösta och allvarliga problem. Utskottet förväntar därför att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på ifrågasvarande problemkomplex och i anslutning till de av ungdomsvårdskommittén och andra utredningar framställda förslagen i lämpligt sammanhang upptager desamma till ytterligare granskning och omprövning. Att en komplettering i vissa avseenden av det föreliggande utredningsmaterialet härvid kan visa sig erforderlig synes utskottet uppenbart. Utskottet utgår från att de förslag, som vid nämnda omprövning visa sig ur praktiska och ekonomiska synpunkter realiserbara, av Kungl. Maj:t komma att föreläggas riksdagen. Enligt utskottets mening synes det även önskvärt att riksdagen på sätt Kungl. Maj:t kan finna lämpligt erhåller en samlad översiktlig redovisning för resultatet av berörda översyn, innefattande redogörelse för vilka konkreta förslag för tillgodoseendet av det i ovannämnda motioner angivna syftet som kunna ifrågasättas.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 335 och II: 478, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anför.

Stockholm den 2 december 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 225.